

"Ser feminista vol dir ser ecologista"

Vandana Shiva, nascuda a l'Índia i doctorada en física nuclear al Canadà, va abandonar, de molt jove, una carrera brillant per dedicar-se a l'organització de les dones del tercer món. El alts funcionaris de l'ONU i del GATT la coneixen molt bé i la temen.

El que vostè en diu "moviment ecofeminista" és una estratègia d'aplegament de forces?

—Són moviments de llarg abast, que van néixer a la dècada dels 70 i crec que tenen molt de futur. Això no es fa solament sumant forces; per mantenir i desenvolupar un moviment d'aquestes característiques cal que hi hagi una raó de ser comuna. Aquesta raó és que pertot arreu les dones són les primeres interessades en la protecció i en la reproducció de la vida i de la natura i també són les primeres a rebre quan el nivell de vida es degrada i la natura es perjudica. Per això la política feminista posa la vida quotidiana al centre de l'escenari i, defensant els drets de les dones, inevitablement defensa l'equilibri ecològic. Però, si li agrada més, li ho diré al revés: quan, al tercer món, busqui aliats per planificar un desenvolupament sostenible, es trobarà que les dones són les més disposades i, atenció!, molt sovint les més capacitades.

—Al món desenvolupat hi ha convergència entre els moviments ecologista i feminista, però no es parla pròpiament d'un "ecofeminisme". Per què aquesta diferència?

—És cert que les dones sofreixen discriminacions tant al nord com al sud i també ho és que el model de desenvolupament econòmic exportat des del nord ha fet estralls en els ecosistemes del sud, però al final les societats del nord es van adonant que vivim en un mateix planeta i que la catàstrofe acaba essent la mateixa per a tots plegats. Als països subdesenvolupats les dones són decisives en la producció dels aliments i, per tant, mantenen una relació molt estreta amb el seu medi, saben com tenir cura de la terra, de l'aigua i de totes les espècies que hi viuen, i també són les primeres a adonar-se d'allò que malmet l'ecosistema local. Encara que no els ho reconeguim, les dones del tercer món són les principals administradores dels recursos naturals i una força social

imprescindible en el manteniment de la biodiversitat i del medi. Però, per poder fer això, necessiten que hom els reconegui el seu paper econòmic i social i els respectin els seus drets polítics. Per això els col·lectius de dones del tercer món són, alhora, ecologistes i feministes. No es tracta de una opció ideològica, és que no els toca cap més remei! Totes les cultures que han discriminat, que han posat els rics per damunt dels pobres,

els homes per damunt de les dones, els blancs per damunt dels negres... han traslladat aquesta prepotència a les relacions entre el gènere humà i la natura, han oblidat que formem part de la natura i han acabat agredint-la i agredint-nos a tots.

—Sovint fa servir el terme "biopirateria". Es podria explicar?

—És un fenomen que s'ha generalitzat molt aquests últims vint anys, sobretot per obra dels laboratoris farmacèutics, encara que també afecta la cosmètica, l'alimentació i algunes branques de la indústria. Les multinacionals han patentat, alhora, productes i procediments de la nostra medicina natural, de la nostra gastronomia, etc. I ara es dona el cas que jo no puc disposar d'un unguent de resines vegetals, per exemple, que ja feia servir la meua àvia, perquè un laboratori ha patentat la fórmula i l'haig d'anar a comprar a la botiga. Vénen als horts on cultivem

les nostres plantes i, no solament les compren, ans s'apropien de les tècniques de cultiu i d'utilització. Després, ens les venen per deu vegades el que els han costat. Em sembla que a vosaltres us roben, amb l'argument que costa molts diners mantenir i protegir els cultius naturals del tercer món, però a nosaltres ens roben per partida doble. Per això negociem amb la FAO i el GATT perquè els drets dels nostres agricultors siguin protegits, no solament sobre llavors, sinó també sobre tècniques i procediments, de manera que ningú no pugui fer-nos pagar per allò que ja era nostre. Fins i tot

"Encara que no els ho reconeguim, les dones del tercer món són les principals administradores dels recursos naturals i una força social imprescindible en el manteniment de la biodiversitat i del medi."

Una dona activa

El 1978 naixia, a la regió del Garhwal Himàlaia (Índia), l'organització Chipko, un moviment de camperoles que vol prendre les decisions que afecten l'ecosistema i impedir que les multinacionals els condicionin els cultius i la manera de viure. Entre elles, Vandana Shiva. Encara hi és, i ha convertit el moviment en una força reconeguda internacionalment, present en tots els fòrums on es pot defensar la biodiversitat i els drets de les dones. El 1982 Shiva creà la Fundació de Recerca per una Política dels Recursos Naturals, que desenvolupa un programa de conservació de la biodiversitat en l'agricultura índia, conegut per "Navdanya". És assessora ecològica de Third World Network, una ONG internacional que aplega personalitats i institucions que treballen pel desenvolupament sostenible del tercer món. Ha rebut nombrosos guardons, com el Premi Nobel Alternatiu 1993, i és membre del Tribunal Bertrand Russell. Shiva, viatgera incansable, passa més de la meitat de l'any amb les companyes de la Chipko. **P. P.**

Vandana Shiva

amb un producte com l'arròs silvestre s'ha produït això que en diem "biopirateria".

—Com percepció l'actitud de les institucions internacionals? Hi ha hagut canvis després de la cimera de Rio?

—No estic en condicions de fer-ne un balanç global, sobretot perquè no m'agraden les opinions construïdes només amb macromagnituds, sense passar-les pel sedàs de l'experiència directa. Crec que cada país, cada col·lectivitat, ha de fer-ne la seva avaluació. La meua és molt negativa, crec que les conclusions de Rio, les anomenades agendes, són, en gran part, paper mullat. Les institucions que ens haurien de protegir, els estats-nació del sud i els organismes internacionals, fins i tot

l'ONU, sucumbeixen sota el pes de l'ambició organitzada de les multinacionals. El monocultiu mata la biodiversitat, i la monocultura del profit i del patriarcat mata la democràcia i la diversitat cultural. En aquest sentit, no renuncio mai a negociar, però només confio en la capacitat d'iniciativa de la gent, en primer lloc de les dones del tercer món, però també tinc moltes esperances en les dones del primer món, crec que ja són les primeres a comprendre moltes coses i que seran les primeres a moure's per parar els peus al capitalisme patriarcal. Ens hi juguem el futur de l'espècie humana.

"Les institucions que ens haurien de protegir, els estats-nació del sud i els organismes internacionals, fins i tot l'ONU, sucumbeixen sota el pes de l'ambició organitzada de les multinacionals."

Pau Pons

Claublanc

Jack London

Narra l'apassionat història d'un cadell, fill d'un llop i d'una oossa, que s'esforça a sobreviure en un món hostil, on impera la llei del més fort.

Trad. Josep Franco
Il·lustr. Josep Baixauli
304 pàgs. 1.800 ptes.

Bromera

"A la Lluna de València", 37

El parlar de Callosa d'en Sarrí i de les valls de Tàrbena i de Guadalest

Vicent Beltran i Calvo

Estudi del patrimoni lingüístic de les dues valls més septentrionals de la Marina Baixa. A més de fer una descripció gramatical i de determinar les subàrees geolingüístiques analitza el lèxic referit als ocells, els insectes i les plantes de la zona.

Denes 10 Editorial

"Estudis del valencià actual", 7

Un fonamentalista del Vinalopó i altres contarelles

Enric Valor

Breus narracions típiques dels anys trenta basades en succeïts i anècdotes coneguts per Enric Valor de primera mà. Darrera obra d'Enric Valor escrita als 84 anys amb gran vigor i força expressiva.

Editorial Tàndem